

Tomasz Grzybowski

„Genetyka i etnos. Jaką rolę odgrywa biogeograficzne pochodzenie w kształtowaniu naszej zbiorowej tożsamości?”

W 2017 roku Mateusz Pławski, ówczesny rzecznik Młodzieży Wszechpolskiej - organizacji młodzieżowej o profilu narodowym - powiedział w wywiadzie dla tygodnika „Do Rzeczy”: „Uważamy, że czynnik rasowy, czynnik etniczny jest bardzo ważny, mimo że rasistami nie jesteśmy [...]. My patrzymy na naród całościowo [...], uważamy, że ważne są trzy czynniki – wspólnie czynnik kulturowy i religijny, czynnik polityczny i czynnik etniczny”. Wypowiedź ta doczekała się szeregu niepochlebnych komentarzy ze strony różnych obserwatorów życia społecznego, często o całkiem odmiennych zapatrywaniach. Wydaje się, że tym, co wtedy tak zelektryzowało komentatorów była wyrażona wprost teza, że dziedzictwo biologiczne pełni istotną rolę w kształtowaniu tożsamości narodowej. Czy jednak biologiczne pochodzenie rzeczywiście nie odgrywa żadnej roli w naszej narodowej samo – identyfikacji? Wykład jest próbą odpowiedzi na to pytanie z punktu widzenia genetyka populacyjnego. Czy populacje zamieszkujące różne części świata są homogenicznymi grupami, pomiędzy którymi nie ma żadnego przepływu genów? Czy pojęcie rasy ma uzasadnienie w świetle współczesnej antropologii fizycznej i genetyki populacyjnej? Mówi się, że antropologia i genetyka nie dostarczają dziś żadnych teoretycznych podstaw dla rasizmu. Czy tak było zawsze? Jak kształtowała się na przestrzeni tysięcy lat pula DNA dzisiejszych mieszkańców Polski? Czy Polacy genetycznie różnią się od Żydów, Niemców, Romów, innych nacji? Czy na podstawie analizy nieznannej próbki DNA jesteśmy w stanie określić czyjeś pochodzenie biogeograficzne i taką wiedzę wykorzystać w praktyce? Próby odpowiedzi na te i inne szczegółowe pytania zostaną zilustrowane m.in. wynikami badań DNA różnych światowych populacji uzyskanymi w Katedrze Medycyny Sądowej CM UMK na przestrzeni ostatnich dwóch dekad.